

DE KOOPMAN
VAN
VENETIË

Shakespeare in gewoon Nederlands
(met Engelse tekst)

DE KOOPMAN
VAN
VENETIË

Opnieuw vertaald door

Malcolm van Dijke

Malcolm van Dijke (1963) groeide tweetalig op. Hij is geboeid door Shakespeare en heeft al langere tijd de wens gehad zijn belangrijkste werken in gewoon Nederlands te vertalen. Reacties en commentaar via: malcolmvandijke@gmail.com.

In de serie "*Shakespeare in gewoon Nederlands*" verscheen tot nog toe (www.bravenewbooks.nl/williamshakespeare):

Macbeth

Koning Lear

Julius Caesar

Antonius en Cleopatra

Hamlet, prins van Denemarken

De Koopman van Venetië

De Koopman van Venetië (met Engelse tekst)

Julius Caesar en Anonius & Cleopatra

William Shakespeare

De Koopman van Venetië – Shakespeare in gewoon
Nederlands (met Engelse tekst)

Vertaler: Malcolm van Dijke

Foto cover: Jasmin Key; Pixabay

Coverontwerp: Malcolm van Dijke

ISBN: 9789464054637

© 2020. Malcolm van Dijke.

Alle rechten voorbehouden.

INTRODUCTIE

De Koopman van Venetië is na Hamlet één van de meest bekende en opgevoerde toneelstukken van Shakespeare. Hoewel een blijspel, is er genoeg drama in te beleven. Dat drama speelt zich vooral af rondom de Jood Shylock, waar de koopman Antonio geld van had geleed. Shylock wordt geminacht omdat hij Jood is, maar vooral vanwege zijn woekerpraktijken. Shylock haat Antonio en zijn haat komt tot een hoogtepunt als Shylock Antonio wil doden, als deze in gebreke blijft. Tegenover de beroemde klachtrede van Shylock over al het onrecht hem als Jood aangedaan, staat de beroemde lofrede van Portia over de aard van genade. Haat verliest, genade wint en Shylock krijgt nog een kans.

Om het lezen van dit toneelstuk gemakkelijker te maken, verschijnt nu deze nieuwe vertaling in gewoon Nederlands. Dat wil zeggen: De Koopman van Venetië lezen in gewoon proza, zonder je al te vaak af te vragen wat er bedoeld wordt.

De vertaling is gebaseerd op de tekst zoals die te vinden is bij W.J. Craig. Voor voetnoten is gebruik gemaakt van Wikipedia. De Engelse tekst is van Craig.

Toegevoegd is een overzicht van bekende en interessante citaten uit het toneelstuk. Het overzicht is samengesteld op basis van een eigen selectie.

INHOUD

INTRODUCTIE.....	5
1 DE KOOPMAN VAN VINETIË IN HET KORT.....	9
2 PERSONAGES.....	11
3 TONEELSTUK.....	13
3.1 EERSTE BEDRIJF.....	15
3.1.1 VENETIË. EEN STRAAT	15
3.1.2 BELMONT. HET HUIS VAN PORTIA.....	20
3.1.3 VENETIË. EEN PLEIN	25
3.2 TWEEDE BEDRIJF	31
3.2.1 BELMONT. HET HUIS VAN PORTIA.....	31
3.2.2 VENETIË. EEN STRAAT	32
3.2.3 VENETIË. HET HUIS VAN SHYLOCK.....	39
3.2.4 VENETIË. EEN STRAAT	40
3.2.5 VENETIË. VOOR HET HUIS VAN SHYLOCK	41
3.2.6 VENETIË. VOOR HET HUIS VAN SHYLOCK	43
3.2.7 BELMONT. HET HUIS VAN PORTIA.....	46
3.2.8 VENETIË. EEN STRAAT	48
3.2.9 BELMONT. HET HUIS VAN PORTIA.....	50
3.3 DERDE BEDRIJF	54
3.3.1 VENETIË. EEN STRAAT	54
3.3.2 BELMONT. HET HUIS VAN PORTIA.....	58
3.3.3 VENETIË. EEN STRAAT	67
3.3.4 BELMONT. HET HUIS VAN PORTIA.....	69
3.3.5 BELMONT. EEN TUIN	71
3.4 VIERDE BEDRIJF.....	75
3.4.1 VENETIË. EEN GERECHTSHOF.....	75
3.4.2 VENETIË. EEN STRAAT	89
3.5 VIJFDE BEDRIJF.....	90
3.5.1 BELMONT. VOOR HET HUIS VAN PORTIA	90
4 BESPREKING VAN HET TONEELSTUK.....	101
5 THE MERCHANT OF VENICE.....	111
5.1 ACT I.....	113
5.1.1 VENICE. A STREET	113

5.1.2 BELMONT. A ROOM IN PORTIA'S HOUSE.....	118
5.1.3 VENICE. A PUBLIC PLACE.....	122
5.2 ACT II.....	129
5.2.1 BELMONT. A ROOM IN PORTIA'S HOUSE.....	129
5.2.2 VENICE. A STREET	130
5.2.3 A ROOM IN SHYLOCK'S HOUSE.....	137
5.2.4 THE SAME. A STREET	138
5.2.5 THE SAME. BEFORE SHYLOCK'S HOUSE	139
5.2.6 THE SAME	141
5.2.7 BELMONT. A ROOM IN PORTIA'S HOUSE.....	144
5.2.8 VENICE. A STREET	147
5.2.9 BELMONT. A ROOM IN PORTIA'S HOUSE.....	148
5.3 ACT III	152
5.3.1 VENICE. A STREET	152
5.3.2 BELMONT. A ROOM IN PORTIA'S HOUSE.....	156
5.3.3 VENICE. A STREET	166
5.3.4 BELMONT. A ROOM IN PORTIA'S HOUSE.....	167
5.3.5 THE SAME. A GARDEN.....	170
5.4 ACT IV.....	173
5.4.1 VENICE. A COURT OF JUSTICE	173
5.4.2 THE SAME. A STREET	189
5.5 ACT V.....	190
5.5.1 BELMONT. AVENUE TO PORTIA'S HOUSE.....	190
6 CITATEN – BEROEMD EN INTERESSANT.....	202

1 DE KOOPMAN VAN VENETIË IN HET KORT

Antonio is een rijke koopman in Venetië, die een aantal schepen op zee heeft. Het blijkt zelfs dat hij al zijn geld in schepen en zaken geïnvesteerd had en een liquiditeitsprobleem heeft. In die situatie vraagt zijn vriend Bassanio om een geldlening. Deze heeft geld nodig om naar de hand van Portia, een rijke erfgename, te dingen. Omdat Antonio geen geld op zak heeft wordt er een lening afgesloten bij de Jood Shylock. Het is een renteloze lening, maar als bepaling wordt opgenomen dat, als Antonio in gebreke blijft, Shylock een pond vlees uit zijn lichaam mag snijden. Antonio vat dit als een grap op. Later blijkt dat het Shylock bloedige ernst was.

Portia woont in Belmont en had een groot vermogen van haar vader geërfd; zij was nog ongetrouwd. Haar vader had een bepaling gemaakt, die moest voorkomen dat zijn dochter met een verkeerde man zou trouwen. Elke gegadigde moest besluiten één kistje van drie kistjes (goud, zilver en lood) te open. Het winnend kistje bevatte een portret van Portia. Wie het geluk had dat te openen kreeg Portia tot vrouw.

Vele mannen uit Oost en West kwamen naar Belmont op zoek naar geluk, maar zonder succes. Zo komen ook de prins van Marokko en de prins van Arragon hun geluk beproeven. De eerste kiest goud, de tweede zilver. Beiden moeten afdruipten.

Uiteindelijk komt Bassanio, die in het verleden Portia al een keer ontmoet had, in Belmont aan. Hij had zich netjes aan laten kondigen en had zelfs geschenken gestuurd. Portia is met zijn komst zeer ingenomen en hoopt op een goede afloop. Bassanio maakt zijn afweging en kiest vervolgens het juiste kistje.

Helaas is er geen tijd voor een huwelijk. Een brief komt binnen met het nieuws dat Antonio in gebreke is; een aantal van zijn schepen zijn vergaan. De Jood Shylock wil nu de boete opeisen, één pond vlees uit het lichaam van Antonio. Dat betekent het einde voor Antonio. Bassanio wordt gevraagd om naar Venetië te komen om afscheid te nemen.

In Venetië daagt Shylock Antonio voor het gerecht. Tijdens de rechtszaak probeert de hertog Shylock tot andere gedachten en tot een genadiger houding te bewegen. Dat lukt niet. Shylock is vast van plan de boete op te eisen, geheel volgens het contract.

Het lijkt voor Antonio slecht te zullen aflopen. Maar dan verschijnt er een jurist met zijn klerk uit Padua. Die twee zijn niemand anders dan Portia en haar kamermeisje Nerissa. Beiden vermomd.

Ook Portia probeert Shylock tot andere gedachten te brengen, wat niet lukt. Shylock staat op naleving van het contract, op de letter nauwkeurig. Na dit vastgesteld te hebben, kan Shylock zijn gang gaan. Maar Portia, de jurist stelt een aantal voorwaarden. Als het contract naar de letter uitgevoerd moet worden, dan mag er precies één pond vlees uitgesneden worden, niet meer of minder. Er mag ook geen bloed vloeien. Als aan die voorwaarden niet voldaan wordt, staat Shylock zelf schuldig.

Shylock wil nu alsnog zich met betaling tevreden stellen, maar voor die regeling is het te laat. Het blijkt ook dat Shylock zelf een wet overtreden had, door als vreemdeling een burger van Venetië naar het leven te staan. Hij moet heel zijn vermogen afstaan en als hij in leven wil blijven, christen worden. Hij besluit zijn huid te redden en stemt toe. De Hertog spaart zijn leven.

Hoewel de jurist niet betaald wil worden voor zijn diensten, wil hij wel graag als teken van dank de ring van Bassanio hebben, die Portia hem had gegeven, onder de belofte daar nooit afstand van te doen. Na eerst te weigeren, stemt hij toe op aandrang van Antonio. Gratiano geeft zijn ring, die hij van Nerissa gekregen had, aan de klerk.

Bij thuiskomst ontstaat er een drama over de ringen. Waar zijn die gebleven en wie heeft ze? Portia en Nerissa spelen de zaak behoorlijk op. Als de waarheid uitkomt, krijgen de mannen hun ringen terug. Alles loopt goed af, behalve voor de Jood Shylock.

2 PERSONAGES

Antonio, een koopman in Venetië.

Bassanio, vriend en neef van Antonio.

Portia, een rijke erfgename.

Nerissa, kamermeisje van Portia.

De prins van Marokko en de prins Van Arragon.

Salanio, Salarino, Gratiano: vrienden van Antonio en

Bassanio.

Shylock, een rijke Jood.

Jessica, dochter van Shylock.

Lorenzo, minnaar van Jessica.

Tubal, een Jood, vriend van Shylock.

Lancelot Gobbo, dienaar van Shylock; later van Bassanio.

De oude Gobbo, vader van Lancelot.

Leonardo, dienaar van Bassanio.

Balthasar en Stefano, dienaars van Portia.

De hertog van Venetië.

Senatoren van Venetië, rechtsbeambten, een cipier, dienaars van Portia en anderen.

Het toneelstuk speelt voor een deel in Venetië en voor een deel in Belmont, op het landgoed van Portia.

3 TONEELSTUK

**DE KOOPMAN
VAN
VENETIË**

EEN BLIJSPEL

3.1 EERSTE BEDRIJF

3.1.1 VENETIË. EEN STRAAT

Antonio, Salarino en Salanio.

ANTONIO: Om je de waarheid te zeggen, ik weet werkelijk niet waarom ik zo somber gestemd ben. Het ergert me, en jij zegt dat het jou ook ergert. Waar ik het van kreeg, waar ik het vandaan heb of opdeed; wat de reden ervoor is, waar het door veroorzaakt wordt, -- daar moet ik zelf nog achter zien te komen. Die neerslachtigheid brengt mij zo in verwarring dat ik nauwelijks mezelf herken.

SALARINO: Jouw hart zwalkt op de wijde oceaan rond, waar jouw grote schepen met hun trotse zeilen als edelmannen en rijke kooplui uit de hoogte neerkijken op de kleinere koopvaarders, die zich nederig buigen en eerbiedig de vlag strijken, als die van jou met hun geweven wieken voorbij vliegen.

SALANIO: Geloof me, man, als ik zoveel schepen op zee had, zouden bijna al mijn gedachten, met al mijn hoop en verwachtingen, ver van huis, in verre landen zijn. Ik zou voortdurend grassprietjes plukken om na te gaan uit welke hoek de wind waait. Ik zou eindeloos op kaarten turen om naar havens, kades en ankerplaatsen te zoeken. Elke gebeurtenis die mijn geluk in zaken onzeker maakte, zou mij zeker somber stemmen.

SALARINO: Het blazen om mijn soep af te koelen zou mij zelfs de koorts op het lijf jagen, als ik daarbij bedacht, wat voor schade een harde wind op zee al niet kan veroorzaken. Ik zou het zand in het uurglas niet kunnen zien lopen, of ik zou aan ondiepten en zandbanken denken. Ik zag mijn rijk beladen "Andrew" liggen, omgeslagen in het zand; de masttop neergebogen over zijn kant om zijn graf te kussen. Als ik naar de kerk zou gaan, en het heiligdom van steen daar zag, zou ik dan niet onmiddellijk aan gevaarlijke rotsen denken, die de zijkant van mijn ranke vaartuig alleen maar hoefden te raken om al zijn specerijen op de wateren rond te spreiden en de ruisende watervloed met mijn zijden stoffen te bekleden?

Kortom, het ene moment een vermogen waard, het volgende niets meer! Zou ik daaraan kunnen denken zonder ook te overwegen dat een ramp als dat mij somber stemmen zou? Praat er maar niet over; ik begrijp heel goed, dat Antonio zo somber gestemd is, omdat hij aan zijn handelszaken denkt.

ANTONIO: Geloof me toch, nee, dat is het niet. Ik dank mijn geluk, dat al mijn zaken niet van één schip afhankelijk zijn; ook niet aan één plaats gebonden. En mijn hele vermogen hangt niet af van de goede afloop van dit jaar. Daarom maken mijn handelszaken mij niet somber.

SALARINO: Wel, dan ben je verliefd.

ANTONIO: Ach, kom, kom nou!

SALARINO: Ook niet verliefd? Dan zullen we het er op houden dat je treurig bent, omdat je niet vrolijk bent. Het zou dan net zo gemakkelijk voor je moeten zijn om te lachen en rond te springen, en te zeggen dat je vrolijk bent, omdat je niet treurig bent. Wel, bij de twee gezichten van Janus,¹ de natuur heeft soms rare snuiters voortgebracht. Sommigen gluren door hun ogen en lachen als een papegaai om een doedelzak; anderen kijken altijd even zuur en zouden nooit hun tanden in een glimlach laten zien, ook al zwoer Nestor,² dat de grap het lachen waard was.

Bassanio, Lorenzo en Gratiano komen aanlopen.

SALARINO: Daar komt Bassanio, je hooggeachte neef, met Gratiano en Lorenzo. Vaarwel dan; ik laat je nu in dat beter gezelschap achter.

SALARINO: Ik zou gebleven zijn, totdat ik je weer vrolijk had gemaakt, als betere vrienden mij niet daarvan hadden weerhouden.

¹ Romeinse god van het begin en einde, van het openen en sluiten (de maand januari is naar hem vernoemd). Is ook poortwachter aan de Romeinse hemel. Hij wordt afgebeeld met twee gezichten; de één oud, de ander jong.

² Nestor was de koning van Pylos, die op hoge leeftijd tegen Troje ten strijde trok. Nu: de oudste persoon in een groep.

ANTONIO: Jouw vriendschap is mij heel veel waard. Ik neem aan dat eigen zaken je roepen, en zo neem je de gelegenheid te baat om weg te kunnen gaan.

SALARINO: Goedemorgen, mijn beste heren!

BASSANIO: Wel, beste beide heren, wanneer komen we weer eens bij elkaar om samen een goede tijd te hebben? Zeg, wanneer? Jullie lijken vreemden voor mij te zijn geworden. Waarom is dat?

SALARINO: Zodra het je gelegen komt, kun je op ons rekenen.

(Salarino en Salanio gaan weg)

LORENZO: Bassanio, nu je Antonio gevonden hebt, nemen wij tweeën afscheid, maar ik vraag je, vergeet niet waar we elkaar om etenstijd zullen ontmoeten.

BASSANIO: Ik zal er zeker zijn.

GRATIANO: Je ziet er helemaal niet goed uit, Antonio! Jij maakt je teveel zorgen over wereldse zaken. Wie daar te veel zorg aan besteedt, verliest alles. Geloof me, je bent erg veranderd.

ANTONIO: Ach kom, Gratiano, ik hou de wereld voor wat de wereld is: een speltoneel, waar iedereen zijn rol moet spelen, en de mijne is een treurige.

GRATIANO: Laat mij dan voor nar spelen! Laat met vrolijkheid en lachen de oude rimpels komen, en laat mijn lever eerder van de wijn gloeien, dan mijn hart met jammerklachten afgekoeld. Waarom zou een warmbloedige man daar neerzitten als zijn grootvader, als een in marmer uitgehouwen beeld? Waarom zou hij lijken te slapen als hij wakker is of zich de geelzucht op het lijf klagen? Ik zal je wat zeggen, Antonio, -- ik heb je lief en laat mijn vriendschap spreken -- er is een soort van mensen die een gezicht hebben dat gekleurd en ondoorzichtig is als stilstaand water. Zij kiezen ervoor zich stil te houden met de bedoeling zich te kleden in een schijn van wijsheid, waardigheid en diepte van gedachten. Als iemand die wilde zeggen: "Ik ben heer Orakel, en als ik mijn mond open doe, laat dan geen hond het wagen te blaffen! O, mijn beste Antonio, ik ken dat soort mensen, die

alleen de naam hebben wijs te zijn, omdat ze nooit wat zeggen, terwijl ik er zeker van ben dat, als ze wat zouden zeggen, ze de oren van hun luisteraars zouden binnenvallen en hun broeders dwazen noemen. Ik zal je later meer hierover vertellen, maar ga toch niet met dat somber gestemde lokaas vissen, om de dwaze riviergrondel te vangen en zo een wijze reputatie op te lopen.

-- Kom, beste Lorenzo, we gaan.

-- *(tegen Antonio)*: Het ga je goed. Ik zal mijn toespraak na het eten afsluiten.

LORENZO *(tegen Antonio)*: Goed, wij zullen je tot etenstijd verlaten. Ik moet wel één van die stomme wijze mensen zijn, want Gratiano laat mij nooit wat zeggen.

GRATIANO: Wel, hou mij nog een jaar of twee gezelschap en je zult het geluid van je eigen stem niet meer herkennen.

ANTONIO: Vaarwel! Na die toespraak zal ik nog een prater worden!

GRATIANO: Dank je zeer, want zwijgen is alleen aan te bevelen voor een gerookte koeientong en een oude maagd, die niet meer te koop is.

(Gratiano en Lorenzo gaan weg)

ANTONIO: Wat bedoelde hij toch te zeggen?

BASSANIO: Gratiano praat altijd oneindig veel over niets, meer dan iemand in Venetië ooit zou kunnen. Zijn verstandige woorden zijn als twee graankorrels, verborgen in twee grote korven kaf. Je kunt er de hele dag naar zoeken en als je ze gevonden hebt, blijken ze het zoeken niet waard te zijn geweest.

ANTONIO: Maar vertel me nu eens, wie is die vrouw aan wie je gezworen hebt een geheime bedevaart te doen, en waarvan je beloofd hebt mij vandaag meer te vertellen?

BASSANIO: Het is je niet onbekend, Antonio, hoe ik mijn vermogen er door gebracht heb door op een te grote voet te leven; het was meer dan mijn geringe middelen konden

verdagen. Nou klaag ik er niet over als ik op mijn levensstijl moet inkrimpen, maar mijn grootste zorg is nu, op een eerlijke manier van die grote schulden af te komen, waar de verkwistende jaren van mijn jeugd mij in gedompeld hebben. Aan jou, Antonio, ben ik het meest schuldig, zowel aan geld als aan vriendschap. Omdat jij mijn beste vriend bent, voel ik mij verplicht je te vertellen over mijn plannen om van mijn schulden af te komen

ANTONIO: Ik vraag je, beste Bassanio, vertel het mij, en als het een eerlijke zaak is, wat ik niet anders van jou verwacht, wees er dan van verzekerd dat mijn beurs, mijn persoon en alles wat ik heb, tot jouw beschikking staan.

BASSANIO: In mijn schooltijd, als ik een pijl verloren had, schoot ik een andere, tweede pijl dezelfde kant uit, maar met meer opmerkzaamheid, om de eerste terug te vinden. Door ze beide te wagen, vond ik dan vaak beide terug. Ik haal dit voorbeeld uit mijn kindertijd aan, omdat wat nu volgt net zo simpel is. Ik ben jou veel verschuldigd, en als een wilde jonge man heb ik alles wat ik schuldig ben, verloren. Maar als jij nu bereid bent nog een andere pijl diezelfde kant uit te schieten, dan twijfel ik er niet aan of ik zal, door goed op het doel te letten, óf beide pijlen terugvinden, óf ten minste de laatste, die je gewaagd hebt, terugbrengen en dankbaar jouw schuldenaar blijven voor de eerste.

ANTONIO: Bassanio, je kent mij heel goed en je verspilt alleen maar tijd door zoveel woorden te gebruiken en zo om mijn vriendschap heen te draaien. Je doet mij groter onrecht aan, door er aan te twijfelen of ik niet mijn uiterste best voor jou zou doen, dan wanneer je alles wat ik heb er doorgejaagd zou hebben. Zeg mij dus wat ik moet doen en wat je denkt dat ik zou kunnen doen. Ik sta voor je klaar en daarom spreek!

BASSANIO: In Belmont woont een jonge vrouw, aan wie een grote erfenis nagelaten is. En zij is ook mooi -- mooier dan in woorden beschreven kan worden -- en heeft bijzondere deugden. Vroeger heb ik ooit van haar ogen lieve sprakeloze signalen opgevangen. Haar naam is Portia en zij doet in niets

onder voor de dochter van Cato, de Portia van Brutus.¹ Ook is de wijde wereld niet onbekend met haar waarde, want de vier windstreken blazen vanuit elke kust beroemde minnaars aan. Haar zonnige lokken hangen langs haar slapen als een gouden vlies, wat van haar woning in Belmont een strand van Colchis² maakt en vele Jasons³ komen om naar haar hand te dingen. O, mijn Antonio, had ik maar de middelen om met hen mee te kunnen dingen. Ik heb een voorgevoel dat mij geluk voorspelt en zegt dat ik ongetwijfeld de gelukkige zal zijn!

ANTONIO: Je weet dat heel mijn vermogen op zee rondzwalkt. Ik heb op dit moment geen geld in kas en heb ook geen koopwaar die ik te gelde kan maken. Daarom, ga er op uit en kijk wat mijn kredietwaardigheid in Venetië kan doen. Die mag je tot het uiterste aanspreken om je de middelen te verschaffen naar Belmont, naar de mooie Portia, te gaan. Ga er onmiddellijk op uit en doe navraag waar geld te leen is; ik zal het zelf ook doen. Ik twijfel er niet aan of je zult het krijgen, op grond van mijn kredietwaardigheid of anders mijn reputatie.

3.1.2 BELMONT. HET HUIS VAN PORTIA

Portia en Nerissa

PORTIA: Werkelijk, Nerissa, mijn kleine ik is deze grote wereld meer dan zat.

NERISSA: Dat mag zo zijn, lieve mevrouw, als al uw moeiten even overvloedig waren als uw goed geluk. Toch, voorzover ik kan zien, zijn zij die overvloed hebben net zo ziek en ellendig er aan toe als zij die niets hebben en honger lijden.

¹ Een vriend van Julius Caesar en ook één van zijn moordenaars. Zie ook het toneelstuk van Shakespeare, Julius Caesar.

² Plaats aan de Zwarte Zee; nu het westen van Georgië. In de Griekse mythologie de woonplaats van Medea en de Gulden Vlies.

³ Jason was de zoon van koning Aeson van Iolkos, een stad in Thessalië. Samen met een groep heldhaftige mannen (de Argonauten) ging hij naar Colchis om de Gulden Vlies te zoeken en terug naar zijn land te brengen.

Het is daarom geen gering geluk om een plaats in het midden te hebben. Overvloed krijgt al spoedig grijze haren, maar net genoeg leeft langer.

PORTIA: Mooie woorden en mooi gezegd.

NERISSA: Ze zouden nog mooier zijn, als ze ook werden opgevolgd.

PORTIA: Ja, als doen net zo gemakkelijk zou zijn als weten wat goeddoen is, zouden kapellen kerken zijn en het huis van de arme man zou het paleis van een prins zijn. Het is een vrome geestelijke, die eigen onderwijs in praktijk brengt. Ik zou gemakkelijker twintig mensen kunnen leren wat goeddoen is, dan één van die twintig zijn die mijn eigen lessen opvolgt. Het brein mag dan wetten voor het onstuimig bloed uitdenken, maar het vurig temperament springt over het koude voorschrift heen. Jonge mensen zijn als een dolzinnige haas, die over het net van heer Goede Raad, de kreupele, heen springt. Maar al dit redeneren brengt mij geen stap verder in de keuze van een echtgenoot. Ach wee mij, om dat woord "keuze!" Ik mag noch kiezen wie ik graag wil hebben, noch afwijzen wie mij niet aanstaat. Dat is de wil van een levende dochter, aan banden gelegd door de wil van een dode vader. Is het niet hard, Nerissa, dat ik niet één kiezen noch één afwijzen kan?

NERISSA: Uw vader was zijn hele leven lang een deugdzaam man en vrome mensen hebben in hun sterven vaak goede ingevingen. Daarom zal deze loterij, die hij met de drie kistjes van goud, zilver en lood bedacht heeft, er zorg voor dragen dat wie op grond van de ware betekenis en bedoeling ervan kiest, u kiest. Zonder twijfel zal niemand ooit de goede keuze maken dan hij die werkelijk liefheeft. Maar is er onder al die prinselijke aanbidders, die hier al geweest zijn, niet één waar u warme gevoelens voor hebt?

PORTIA: Ik vraag je, noem ze op. Als jij ze noemt, zal ik ze beschrijven en op grond van mijn beschrijving kun je mijn gevoelens meten.

NERISSA: Eerst is daar de prins van Napels.

PORTIA: Ach ja, die is inderdaad een veulen, want hij praat nergens anders over dan over zijn paard. En hij gaat er prat op dat hij zijn paard zelf kan beslaan en ziet dat als een belangrijke aanvulling op zijn goede eigenschappen. Ik ben bang dat mevrouw zijn moeder vals spel gespeeld heeft met een hoefsmid.

NERISSA: Dan is er de Paltsgraaf.

PORTIA: Die ziet er altijd even somber uit. Het is of hij zeggen wil: "Als u mij niet wilt hebben, kies dan een ander." Hij hoort de meest vrolijke verhalen aan, zonder ook maar even te glimlachen. Ik ben bang dat hij de treurende filosoof zal zijn als hij oud geworden is, omdat hij al in zijn jonge jaren zo onbehoorlijk somber is. Ik zou liever een doodshoofd met een bot in zijn mond trouwen, dan met één van die twee. De hemel beware mij voor die twee!

NERISSA: Wat zegt u van die Franse heer, monsieur Le Bon?

PORTIA: God heeft hem geschapen en laat hem daarom voor een man doorgaan. Ik weet dat het een zonde is met iemand te spotten, maar hij!? Wel, hij heeft een paard, nog beter dan dat van de prins van Napels en kan nog veel beter zuur en somber kijken dat de Paltsgraaf. Hij is iedere man en zelf niemand. Als hij een lijster hoort zingen begint hij als een bezetene te springen. Hij is in staat met zijn eigen schaduw te te schermen. Als ik hem zou trouwen, zou ik wel twintig mannen trouwen. Als hij mij veracht en afwijst kan ik hem dat gemakkelijk vergeven, want ook al zou hij smoor verliefd op mij worden, ik nooit op hem.

NERISSA: Wat zegt u dan van Falconbridge, die jonge baron uit Engeland?

PORTIA: Je weet dat ik niets tegen hem kan zeggen, want hij verstaat mij niet en ik hem ook niet. Hij kent noch Latijn, Frans of Italiaans, en jij kunt gerust voor het gerecht er een eed op doen dat mijn Engels nauwelijks een cent waard is. Het lijkt een knappe man te zijn, maar helaas, wie zou willen leven als in een pantomime toneel? En hoe vreemd gaat hij wel niet gekleed! Ik geloof dat hij zijn jas in Italië heeft